

Regeringens proposition

1976/77:136

**om 1978 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet
m. m.;**

beslutad den 30 mars 1977.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

JAN-ERIK WIKSTRÖM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I det år 1971 ingångna avtalet om nordiskt kulturellt samarbete ingår bestämmelser om en gemensam verksamhetsbudget för kultursamarbetet. Nordiska ministerrådet fastställde den 14 mars 1977 ett förslag till budget för år 1978. I propositionen begärs medel för att täcka den svenska andelen av denna budget. Samtidigt begärs medel för det svenska bidraget till Nordiska samarbetsrådet för kriminologi för år 1978.

I propositionen ges också en kort översikt över vissa viktigare åtgärder inom det nordiska kultursamarbetet under år 1976 och 1977.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-03-30

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Wikström

Proposition om 1978 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet m. m.

I propositionen 1976/77: 100 (bil. 12 s. 483) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Nordiska samarbetsprojekt m. m. för budgetåret 1977/78 beräkna ett förslagsanslag av 16 735 000 kr. Jag anhåller om att nu få ta upp denna fråga.

1 Inledning

Avtalet mellan de nordiska länderna om kulturellt samarbete ingicks år 1971 och trädde i kraft den 1 januari 1972 (prop. 1971: 54, KrU 1971: 13, rskr 1971: 188). Avtalet föreskriver bl. a. att en gemensam budget för kulturellt samarbete skall tillämpas.

Nordiska ministerrådet har fastställt hur behandlingen av den gemensamma budgeten skall utformas. För att få ett tidsschema som kan anpassas till samtliga nordiska länders budgetordning har man ett verksamhetsår som sammanfaller med kalenderåret. Detta medför bl. a. att ministerrådet fastställer sitt budgetförslag så sent att det, trots att det bör behandlas under våren, inte kan föreläggas riksdagen inom den för avlämnande av propositioner fastställda tiden (jfr prop. 1972: 130 s. 41. KrU 1972: 24, rskr 1972: 135).

Den 14 mars 1977 fastställde Nordiska ministerrådet ett förslag till verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet under år 1978. Överläggningar mellan ministerrådet och Nordiska rådets kulturutskott om vissa frågor i anslutning till budgeten hade då ägt rum vid möten den 17 november 1976 och den 14 mars 1977.

I det följande avser jag att närmare redogöra för ministerrådets budgetförslag och vissa frågor som ansluter till det.

2 1977 års nordiska verksamhetsbudget m. m.

2.1 Den nordiska kulturbudgeten

Den gemensamma budgeten för nordiskt kulturellt samarbete omfattar kostnaderna för ett antal nordiska institutioner och andra samarbetsorgan. I budgeten ingår vidare vissa projekt såväl av permanent art som av tidsbegränsad varaktighet. Dessutom ingår bidrag till verksamhet inom vissa organisationer m. m.

Förutom vad som tas upp inom den gemensamma budgeten bestrider de nordiska länderna kostnaderna för en rad andra ändamål, bl. a. av bilateral karaktär. De svenska bidragen till sådana ändamål har till stor del förts upp under anslaget Bidrag till vissa bilaterala nordiska projekt m. m. (prop. 1976/77: 100 bil. 12 s. 485). Medel anvisas också bl. a. till nordiska afrikainstitutet (prop. 1976/77: 100 bil. 12 s. 483) och under anslaget Bidrag till driften av folkhögskolor.

Inom Nordiska ministerrådet har överenskommit att kostnaderna för nordiska samarbetsprojektet bör fördelas mellan länderna i enlighet med en fördelningsnyckel som baseras på relationen mellan ländernas bruttonationalprodukter. Riksdagen har godkänt att kostnaderna för ändamål inom verksamhetsbudgeten för nordiskt kulturellt samarbete fördelas enligt denna princip (prop. 1973: 83, KrU 1973: 27, rskr 1973: 247).

Enligt överenskommelsen skall fördelningsnyckeln revideras vart tredje år. Vid möte den 4 december 1975 fastställde ministerrådet följande procenttal för perioden 1977—1979: Danmark 23,4, Finland 15,8, Island 0,9, Norge 17,0 och Sverige 42,9.

Budgeten fastställs i danska kronor. Därvid förutsätts att de institutioner m. m. som ingår i budgeten garanteras anslag i placeringslandets valuta motsvarande i budgeten i danska kronor angivet belopp enligt de valutakurser som gäller när beloppet beräknas.

2.2 Kultursamarbetet under 1976 och 1977

En utförlig redogörelse för samarbetet under år 1976 har givits i ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet till Nordiska rådets 25:e session år 1977. Här tas därför endast upp vissa viktigare frågor under år 1976, i vissa fall även år 1977.

En av de mer omfattande frågor som f. n. behandlas inom ministerrådet är det nordiska TV-samarbetet, där möjligheterna till överföring av TV-program mellan länderna via direktsändande satellit utreds efter beslut av ministerrådet i december 1975. Utredningens slutrapport beräknas föreligga i juni 1977.

På utbildningsområdet har skolsamarbetet under år 1976 vidgats till att även omfatta utbildning för 16—19-åringar. Vidare har ministerrådet godkänt ett projektprogram inom nordisk vuxenutbildning över en tvåårsperiod. För programmet, som drivs under medverkan av bl. a. be-

rörda myndigheter och organisationer, har beräknats en kostnadsram av 680 000 danska kr.

Efter en utvärdering av Nordiska Hushållshögskolans verksamhet har styrelsen omorganiserats och dietetikerkurser inrättats vid den kliniska näringslinjen vid Göteborgs universitet.

Kurserna ska genomföras under en försöksperiod på tre år och finansieras av ministerrådets dispositionsmedel, liksom kostnaderna för den nya reducerade styrelsen.

Under 1976 påbörjades en treårig försöksverksamhet med stöd till folkrörelsernas nordiska samarbete. Erfarenheterna under år 1976 och år 1977 kommer att ligga till grund för en diskussion om vilka former för fortsatt stöd som kan vara ändamålsenliga. En annan försöksverksamhet, stöd till ungdomssamarbete, har fr. o. m. 1976 tagits upp på kulturbudgeten som en permanent stödordning. Ministerrådet antog i november 1976 nya riktlinjer för verksamheten.

Idrottssamarbetet har vid flera tillfällen diskuterats inom ministerrådet, som konstaterat att det inom ramen för kulturbudgeten endast kan bli fråga om mycket begränsade insatser på speciella områden. En arbetsgrupp har tillsatts för att diskutera möjligheterna att främja nordiskt samarbete inom t. ex. barn- och ungdomsidrotten.

Mot bakgrund av betänkandet (NU 1975: 10) Nordisk samarbete om billedkust har en arbetsgrupp under år 1976 arbetat fram ett förslag om placering av och verksamhet vid ett nordiskt konstcentrum. Ministerrådet beslöt i januari 1977 att konstcentret skall förläggas till Sveaborg i Finland och att verksamheten skall omfatta i första hand aktiviteter inom bildkonst och design.

Efter ett principbeslut av ministerrådet i frågan har en arbetsgrupp under år 1976 i samråd med Färöarnas landsstyre utarbetat ett förslag till utformningen av ett Nordens hus på Färöarna. Ministerrådet godkände förslaget i januari 1977 och projekteringsarbetet beräknas kunna påbörjas under senare delen av 1977.

Ministerrådet har år 1976 fastställt instruktion för ett nytt nordiskt samarbetsorgan för vetenskaplig information (NORDINFO), som fr. o. m. den 1 januari 1977 ersätter NORDDOK och de nordiska forskningsbibliotekens samarbetskommitté.

Vidare har nya statuter för Centralinstitutet för nordisk Asienforskning (CINA) fastställts av ministerrådet i november 1976. I ändamålsparagrafen betonas institutets kontakt- och koordineringsfunktioner.

Cirkulärbestämmelser för tentamensgiltighet i Norden har under år 1976 utarbetats i de nordiska länderna enligt principen att normalstudietidens längd skall vara avgörande för överföring av studiekompetens från ett nordiskt land till ett annat. För Sveriges del har regeringen den 22 april 1976 utfärdat förordning (1976: 275) om nordisk tentamensgiltighet och anslutande bestämmelser har meddelats av universitets-

kanslersämbetet den 14 juni 1976.

I juni 1975 undertecknade ministerrådet en ny överenskommelse om Nordiska kulturfonden. Överenskommelsen har under 1976 ratificerats av samtliga nordiska länder och gäller fr. o. m. den 1 januari 1977.

3 Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1978

För år 1978 har i anslagsframställningar m. m. för den nordiska kulturbudgeten begärts ca 72 milj. danska kr. Sedan anslagsframställningarna beretts inom samarbetsorganen fastställde ministerrådet den 14 mars 1977 ett förslag till budget för år 1978 om 61 140 000 danska kr. Härvid konstaterades att lönekostnaderna beräknats i 1976 års nivå och att den ökning av lönekostnaderna som kommer att ske genom nya löneavtal m. m. till 1978 års lönenivå förutsatts bli täckt genom tilläggsanslag utöver den godkända budgeten. Preliminärt har denna ökning beräknats till 3 milj. danska kr.

Utöver ökning av automatisk karaktär beräknas budgeten öka med ca 6 milj. varav med ca 0,2 milj. danska kr. på utbildningsområdet, 2,5 milj. danska kr. på forskningsområdet och 1,0 milj. danska kr. på det allmänkulturella området.

En översikt över ministerrådets budgetförslag bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*

4 Nordiska samarbetsrådet för kriminologi

Nordiska samarbetsrådet för kriminologi tillkom år 1961 (prop. 1961: 78, s. 24, SU 1961: 106, rskr 1961: 227). Stadga för samarbetsrådet godkändes för Sveriges del av Kungl. Maj:t den 20 oktober 1961. Samarbetsrådets uppgift är att främja kriminologisk forskning i Norden och att bistå myndigheterna i de nordiska länderna i kriminologiska frågor. Dess sekretariat flyttar mellan de nordiska länderna och är f. n. förlagt i anslutning till kriminalvetenskapliga institutet vid universitetet i Stockholm. Frågan om införandet av samarbetsrådet som institution på ministerrådets allmänna budget är under utredning.

Som svenskt bidrag till samarbetsrådets verksamhet har för år 1977 under anslaget Nordiska samarbetsprojekt m. m. anvisats 210 210 kr., motsvarande 42,9 % av den totala budgeten. I anslagsframställning för år 1978 har samarbetsrådet lagt fram ett budgetförslag om totalt 551 000 kr.

5 Föredraganden

Nordiska ministerrådet fastställde den 14 mars 1977 ett förslag till budget för nordiskt kulturellt samarbete för år 1978. Motsvarande för-

slag för övriga samarbetsområden fastställdes av ministerrådet i samsättning av samsarbetsministrarna den 24 mars 1977. Frågor i anslutning till det senare anmäls av chefen för kommundepartementet.

I budgetförslaget för kultursamarbetet för år 1978 uppgår anslagen till sammanlagt 61 140 000 danska kr. Lönekostnaderna har härvid beräknats i 1976 års nivå. Ministerrådet har förutsatt att institutionernas kostnader för löneökningar av automatisk karaktär till 1978 års nivå täcks med tilläggsanslag, varför medelsbehovet kommer att överstiga det föreslagna beloppet. Vidare bör framhållas att för de institutioner och projekt som ligger i annat land än Danmark omräkningen till danska kr. gjorts efter den 31 december 1976 gällande valutakurser. De institutioner m. m. som ingår i budgeten bör garanteras anslag i sin huvudsakliga utgiftsvaluta omräknat efter dessa valutakurser. Den svenska andelen av budgeten uppgår enligt ministerrådets beslut för åren 1977—1979 till 42,9 %.

Jämfört med 1977 års budget vars anslag var 52 milj. danska kr., är ökningen ca 18 %. Av denna ökning har utöver pris- och löneomräkningar m. m. beräknats en aktivitetsökning av 6 milj. danska kr.

Innan förslaget fastställdes diskuterades prioriteringsfrågor med Nordiska rådets kulturutskott, som främst betonade vikten av en ökning av anslaget till Nordiska kulturfonden. Vidare berördes bl. a. idrotts-samarbetet och folkrörelsernas medverkan i kultursamarbetet.

Inom ramen för förslaget har ökningarna beräknats främst på forskningsområdet och det allmänkulturella området. Den största förstärkningen föreslås för Nordiska kulturfonden, som visat sig vara en värdefull form för kultursamarbete mellan de nordiska länderna. Jag tillstyrker för svensk del en höjning av fondens anslag med 1,5 milj. danska kr. till totalt 8 milj. danska kr. Under rubriken forskning förs som en ny post upp 220 000 danska kr. för ett nordiskt språksekretariat, som skall verka för att bevara och förstärka den språkliga gemenskapen i Norden och främja den nordiska språkförståelsen, bl. a. genom samordning av terminologiska nybildningar i de nordiska språken.

De medel som står till ministerrådets disposition för bl. a. försöks- och utredningsverksamhet har ökats med 500 000 kr. till 5,5 milj. danska kr.

Budgeten för år 1978 avses sedan riksdagsbehandling ha ägt rum bli fastställd i slutet av år 1977. Ministerrådet bör därvid inom den överenskomna ramen kunna göra de ändringar i förhållande till förslaget som krävs av under mellantiden eventuellt uppkomna omständigheter.

Medel för det svenska bidraget till Nordiska samsarbetsrådet för kriminologi anvisas utanför den svenska andelen av den nordiska kulturbudgeten. Jag är beredd att för år 1978 för svensk del tillstyrka en total budget för samsarbetsrådet om 535 000 svenska kr., varav den svenska andelen utgör 42,9 %, dvs. 229 515 kr.

6 Anslagsberäkningar för budgetåret 1977/78

Nordiska samarbetsprojekt m. m.

1975/76 Utgift	15 445 000
1976/77 Anslag	16 735 000
1977/78 Förslag	19 525 000

Fr. o. m. budgetåret 1974/75 anvisas medel för den svenska andelen av den nordiska kulturbudgeten under förslagsanslaget Nordiska samarbetsprojekt m. m. Under detta anslag anvisas f. n. också medel för det svenska bidraget till Nordiska samarbetsrådet för kriminologi.

Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1978 uppgår till 61 140 000 danska kr. Härav avser 2 197 000 danska kr. dokumentationsändamål varav f. n. för svensk del 80 % beräknas under fjortonde huvudtiteln inom ramen för medel till styrelsen för teknisk utveckling.

Ministerrådet har förutsatt att tilläggsanslag skall utgå för att täcka automatiska löneökningar från 1976 till 1978 års nivå. Full översikt över dessa kostnader kan erhållas först hösten 1978. Preliminärt har de beräknats till 3 milj. danska kr., ett belopp som jag utgår från vid anslagsberäkningen. I den mån detta belopp inte är tillräckligt bör anslaget få överskridas.

Medel för den svenska andelen av 1978 års nordiska kulturbudget, i den del den förs under nionde huvudtiteln, beräknar jag därför till 42,9 % av $(61\,140\,000 - 1\,757\,600 + 3\,000\,000 =) 62\,382\,400$ danska kr. dvs. 26 762 050 danska kr., vilket enligt nuvarande växelkurs motsvarar 19 295 440 svenska kronor. Det har förutsatts att de institutioner m. m. som ingår i budgeten skall garanteras anslag motsvarande vad som upp- tas i ministerrådets förslag enligt de där tillämpade växelkurserna.

Medlen bör anvisas i statsbudgeten för budgetåret 1977/78. Eftersom den nordiska kulturbudgeten avser kalenderåret 1978 torde en del av det svenska bidraget komma att betalas ut först hösten 1978. Regeringen bör därför kunna medge att sådana utbetalningar efter den 1 juli 1978 belastar motsvarande anslag i statsbudgeten för budgetåret 1978/79 inom den av riksdagen godkända ramen för år 1978.

För Nordiska samarbetsrådet för kriminologi har jag förordat ett svenskt bidrag om 229 515 svenska kr. Under anslaget Nordiska samarbetsprojekt m. m. bör alltså för budgetåret 1977/78 beräknas $(19\,295\,440 + 229\,515 =) 19\,524\,955$ kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Nordiska samarbetsprojekt m. m.* för budgetåret 1977/78 under utbildningsdepartementets huvudtitel anvisa ett förslagsanslag av 19 525 000 kr.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga

Nordiska ministerrådets förslag till verksamhetsbudget för nordiskt kulturellt samarbete år 1978 (1 000-tal danska kr.)

Verksamhetsområde	1977 Anslag	1978 Förslag
<i>Utbildning</i>	7 685	8 608
Nordens folkliga akademi	2 020	2 422
Harmonisering av skolordningarna i Norden	1 320	1 510
Nordisk Journalistkursus	495	550
Nordiska hushållshögskolan ¹	130	—
Nordiska institutet för samhällsplanering	2 425	2 676
Nordisk federation för medicinsk undervisning	315	360
Nordisk kursverksamhet på utbildningsområdet	980	1 090
<i>Forskning</i>	18 790	22 755
Nordiskt kollegium för marinbiologi	390	498
Nordiska institutet för teoretisk atomfysik	6 770	7 665
Nordiska institutet för folkdiktning	475	571
Nordiska institutet för sjörätt	875	1 043
Nordiska geoexkursioner till Island	250	305
Nordiskt kollegium för ekologi	420	443
Centralinstitutet för nordisk asienforskning	1 950	2 113
Nordiskt kollegium för fysisk oceanografi	555	600
Nordiska samarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning	485	573
Nordiska samarbetskommittén för internationell politik	670	764
Nordiskt samarbetsorgan för information och dokumentation	1 615	2 197
Nordiska forskarkurser	1 665	2 300
Nordiskt vulkanologiskt institut	1 360	1 611
Nordiska samarbetskommittén för acceleratorbaserad forskning	310	342
Nordiska sommaruniversitetet	1 000	1 110
Nordiskt språksamarbete		220
NORDICOM ²		400
<i>Allmänkulturell verksamhet</i>	8 990	10 722
Nordens Hus, Reykjavik	1 765	2 230
Nordiskt teatersamarbete ³	1 410	1 550
Nordiska rådets litteraturpris	175	210
Nordiska rådets musikpris	—	135
Nordiskt musiksamarbete	1 030	1 235
Nordiskt samiskt institut	1 990	2 442
Nordiskt ungdomssamarbete	1 300	1 450
Stöd till översättning av grannlandslitteratur	900	1 050
Nordiska konstförbundet	420	420
<i>Sekretariatet för nordiskt kulturellt samarbete</i>	5 035	5 555
<i>Ministerrådets dispositionsmedel</i>	5 000	5 500
<i>Nordiska kulturfonden</i>	6 500	8 000
Summa	52 000	61 140

¹ Kostnader för styrelsen för Nordiska Hushållshögskolan, som från 1978 tas upp på ministerrådets dispositionsmedel i samband med omorganisation av styrelsen.

² Nordisk dokumentationscentral för masskommunikationsforskning.

³ Avser anslagen till Nordiska teaterseminarier och Nordiskt gästspelsutbyte.

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
2 1976 års nordiska verksamhetsbudget m. m.	3
3 Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1977	5
4 Nordiska samarbetsrådet för kriminologi	5
5 Föredraganden	5
6 Anslagsberäkning för budgetåret 1976/77	7
7 Beslut	8
Bilaga. Nordiska ministerrådets förslag till budget för nordiskt kul- turellt samarbete år 1977	9